

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon 070-3187951
Telefax 070-3187877

Uw brief

Ons kenmerk

Ons nummer

Datum

D131999001629

17 NOV. 1999

Onderwerp
(Veiligheids)situatie Nederlandse Antillen en Aruba

Mr. 999 370240

Min. van Defensie

GSA

Aan:
Voorzitter en leden van het CVIN

In het CVIN van 15 oktober jongstleden heeft u speciale aandacht gevraagd voor de veiligheidssituatie op de Nederlandse Antillen.

In navolging op dit verzoek doe ik u bijgevoegd toekomen een MID-assessment over de (Veiligheids)situatie op de Nederlandse Antillen en Aruba.

Directeur Militaire Inlichtingendienst

J.A. van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Bijlagen

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Eén

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

(Veiligheids)situatie Nederlandse Antillen en Aruba
(Afgesloten 15 november 1999)

Inleiding

De politieke situatie in de Nederlandse Antillen is de afgelopen jaren steeds sterker overheerst door de groeiende economische crisis. In 1998 had de toen aantredende regering Camelia-Römer financieel-economische maatregelen aangekondigd die moesten leiden tot het terugdringen van het begrotingstekort. Het financieringstekort dat in 1996 meer dan 100 miljoen gulden bedroeg en momenteel zou zijn opgelopen tot ten minste het drievoudige, moest volgens Römer worden gedicht door een verlaging van de overheidsuitgaven en fiscale maatregelen. De overheidsuitgaven zouden worden teruggebracht door met name een sanering van het ambtenarenapparaat dat in totaal ongeveer 8000 overheidsdienaren telt. Zo was sprake van een initiële afvloeiing van ongeveer 1500 ambtenaren en een ingreep in de secundaire arbeidsvoorwaarden. De commissie Nationaal Plan heeft zich vervolgens over de financieel-economische problematiek gebogen en vooral uitgavenverlagende maatregelen voorgesteld die een rigoureuze afslanking van het overheidsapparaat onvermijdelijk maakten.

Recente ontwikkelingen

In oktober j.l. is de regering Camelia-Römer gevallen als gevolg van onvoldoende vertrouwen tussen de coalitiepartijen over de uitvoering van verdergaande bezuinigingsmaatregelen. Ook is de commissie Nationaal Plan teruggetreden omdat zij haar taak, het formuleren van financieel-economische aanbevelingen aan het parlement, als volbracht beschouwde. Na de val van de regering Camelia-Römer werd voormalig minister-president Pourier¹ benoemd tot kabinetsformateur. Pourier heeft de afgelopen weken intensieve onderhandelingen gevoerd met politieke partijen. In de gesprekken stonden vooral de uitvoering van een urgentieprogramma centraal met concrete maatregelen voor de aanpak van de financiële crisis en herstel van de economie, en de verdeling van regeringsportefeuilles. Deze besprekingen werden begin november met succes afgerond. Pourier heeft zijn nieuwe kabinet op 8 november j.l. gepresenteerd. Volgens het urgentieplan zullen onder meer vóór het einde van het volgend jaar ongeveer 1000 ambtenaren moeten afvloeien.

De overheid kampt met een acuut gebrek aan financiële middelen. Zo konden de ambtenarensalarissen van oktober j.l. nog wel worden uitbetaald maar zijn betalingen aan leveranciers van goederen en diensten aan de overheid op de lange baan geschoven. De regering Pourier hoopt op een akkoord met Nederland over een (nieuwe) kredietlijn. De uitvoering van het Nationaal Herstelplan wordt hiertoe voorgelegd aan het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

Bonden hebben inmiddels tegen "de dreiging van ontslag en achteruitgang van arbeidscondities van het overheidsperoneel" (verrassings)acties op Curaçao alsook op andere eilanden van de Antillen aangekondigd. Aan de oproep van de ambtenarenvakbond ABVO voor een protestbijeenkomst is op Curaçao door tientallen leden gehoor gegeven. De

¹ Pourier was premier in 1979 en van 1994-1998.

[REDACTED]

vreedzame protestmars op 26 oktober j.l., die aan het eind van de werkdag werd gehouden, telde in totaal ongeveer slechts veertig demonstranten. Borden met leuzen waarin werd opgeroepen tot meer begrip en visie in de ambtenarenkwestie, en uitlatingen van één vakbondsvoorzitter die zinspeelde op een zogenaamde tweede mei² moesten de betoging kracht bijzetten. Inmiddels heeft ten minste één vakbeweging de aandacht op een ander aspect van het regeringsbeleid gericht en zich in dat verband gekeerd tegen de door de regering aangekondigde vrije vestiging van Europese Nederlanders op Curaçao en andere Antilliaanse eilanden.

Op Aruba zijn andere beleidsvraagstukken actueel die de gemoederen hebben verhit. Het betreft hierbij de kwestie rond de herbenoeming van de van malafide praktijken verdachte politicus Glenbert Croes (tot minister van Vervoer en Communicatie) en de beoogde aanleg van de racebaan 'San Nicolas' in een natuurgebied alsmede een nieuw wegennet, een vierbaansweg tussen Oranjestad en San Nicolas in het bijzonder, waarmee vele honderden miljoenen aan investeringen zijn gemoeid. De racebaankwestie is door de oppositie en een groot aantal vakbonden aangegrepen om het regeringsbeleid van Eman ter discussie te stellen. Eman c.s. wordt door de vakorganisaties onbehoorlijk bestuur verweten. Zij hebben aangedrongen op de vorming van een zakenkabinet. Eman verzet zich tegen de opstelling van de vakbeweging. Een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van acht vakbonden en de regering moet de voorliggende bezwaren beoordelen teneinde de politieke crisis te bezweren. Ook eind 1998 was geprotesteerd tegen het als verkwistend omschreven beleid van Eman.

In tegenstelling tot Curaçao zijn de protestacties op Aruba grootschaliger geweest. Ondanks het door de rechter uitgevaardigde stakingsverbod was de deelname aan de demonstraties uitgegroeid van enkele honderden tot duizenden betogers. Tijdens de eerste protestacties voerden demonstranten Arubaanse vlaggen en één NL-vlag. Mede als gevolg van drankmisbruik hadden enkele 'opstootjes' en arrestaties plaatsgevonden. Het stakingsfront is na de twee maal 24-uurs protestactie van 25-26 oktober j.l. verzwakt maar niet geheel verdwenen. Er zijn overigens geen aanwijzingen die duiden op actiebereidheid bij (leden van) de politie. De politie lijkt tot dusverre de situatie onder controle te hebben. Aanhoudende demonstraties zullen een belangrijke bron van inkomsten, het toerisme, negatief beïnvloeden.

Conclusie

De (veiligheids)situatie is vooral politiek gespannen. Op Curaçao is de conflictstof vooral economisch van aard. De actiebereidheid is daar tot op heden laag gebleken omdat met name de uitbetaling van de ambtenarensalarissen tot dusverre doorgang heeft gevonden en de bonden geen eenheid vormen. Vervolgacties zijn te verwachten bij onvoldoende perspectief en vertrouwen in het kabinet Pourier. Dit geldt zeker ook als de komende maanden de ambtenarensalarissen niet meer zouden kunnen worden uitbetaald.

---

² Op 30 mei 1969 brandde een deel van Willemstad af als gevolg van rellen en stakingsacties.

[REDACTED]

Op Aruba is sprake van een politiek conflict waarbij de opstelling van de tegenover elkaar staande partijen op termijn zou kunnen polariseren en nieuwe protestacties verwacht kunnen worden.

